چیرۆکی مامۆستا و قوتابی
… و: رەزا شوان

لە یەکەمین رۆژی دەستپێکردنی ساڵی تازەی خوێندندا، خاتوو(تۆمسۆن) لە پۆلی پێنجەمی بنەڕەتیدا، لە بەردەم قوتابییەکاندا وەستا، بە خۆشی چەند رستەیەکی ناسک و شیرینی بە گوێی قوتابییەکانی دا، ئینجا پێی وتن:" من هەمووتانم خۆشدەوێت" بەڵام لە دڵی خۆیدا، تەنها قوتابییەکی لەدەرکردن، کە ناوی (تیدی ستۆدارد) بوو، لە ریزی پێشەوەدا دانیشتبوو.
مامۆستا تۆمسۆن، لە ماوەی ساڵی رابردوودا چاودێری (تیدی)ی قوتابی دەکرد، تێبینی ئەوەی کرد، کە لەگەڵ منداڵانی تردا یاری نەدەکرد، جلەکانی هەمیشە چڵکن بوون، هەموو کاتێک پێویستی بە خۆشۆرین هەبوو، سەرەڕای ئەمانەش منداڵێکی رووگەش و دڵخۆش نەبوو.
کار گەیشتە ئەوەی کە مامۆستا تۆمسۆن، خۆشی لەوە دەبینی کە بە پێنووسێکی سوور، بە هێڵێکی پان لەسەر لاپەڕەکانی نووسینەکانی تیدی دا، نیشانەی هەڵە (ِئێکس)ی بۆ دادەنا، دوایش لە سەرووی لاپەڕەکانیشیدا، وشەی (دەرنەچووی)ی بۆ دەنووسی.
لەو قوتابخانەیەی کە مامۆستا تۆمسۆنی لێبوو.. وا پێویستی دەکرد کە بە تۆمارەکانی خوێندنی (کارتی کەسێتی) ساڵەکانی پێشتری هەر قوتابییەکدا بچێتەوە.. دوا کارت کە تەماشای کرد، تۆماری تایبەتی نمرەکانی تیدی بوو، لە کاتێکدا کە بە پرۆفایلەکەیدا دەچۆوە و ئەو کورتە ڕاپۆرت و تێبینییانەی دەخوێندەوە، کە مامۆستایانی پۆلەکانی پێشتر دەربارەی تیدی نووسیبوویان، لەپڕ شتێکی سەیری بۆ دەرکەوت!!

مامۆستای پۆلی یەکەمی بنەڕەتی، ئەمەی بۆ تیدی نووسیبوو:" تیدی منداڵێکی زیرەکە، رووخۆش و دڵخۆشە.. کارەکانی زۆر بە وردی و بە رێکی و بە جوانی ئەنجام دەدا، خاوەنی رەوشت و رەفتارێکی بەرزیشە.."
مامۆستای پۆلی دووەمیش ئەمەی، دەربارەی نووسیبوو:" تیدی قوتابییەکی باشە لە لای هاوڕێکانی پۆلەکەشییەوە خۆشەویستە، بەڵام بێزار و رارایە، بە هۆی ئەوەی کە دایکی تووشی نەخۆشییەکی کوشندە بووە.. ژیانێکی گران و کێشە و دەتەنگی و ناخۆشی و ماندووبوون باڵی بەسەر ماڵەکەیاندا کێشاوە.."
بەڵام مامۆستای پۆلی سێیەم، دەربارەی تیدی نووسیویەتی:"

کەچکردنی دایکی، بە قورسی کاری تێکردووە.. بە هەموو توانایەکیەوە هەوڵدات و کۆشش دەکات.. بەڵام باوکی گوێی پێنادات.. گەر بە خێرایی هەندێ رێوشوێن نەگیرێنەبەر.. ژیانی نالەباری ماڵەوەیان، زیاتر و بە خێرایی کاری تێدەکات..”
مامۆستای پۆلی چوارەمیش، ئەمانەی لەسەر تیدی نووسیبوو:” تیدی قوتابییەکی داماو و گۆشەگیرە، زۆر حەزی بە خوێندن نییە، کەم کەسیش هاوڕێتی دەکا.. هەندێ جاریش لە کاتی وانەوتنەوەدا، باوێشک دەدا و خەودەیباتەوە..”
لێرەوە مامۆستا تەمسەن هەستی بە کێشەکەی کرد.. زۆریش هەستی بە شەرمەزاری و شوورەیی خۆی کرد.. بەرانبەر بەو نادروستییەی کە دەرهەق بە تیدی کردنی.

مامۆستا تەمسەن زیاتر هەڵوەستی بەرەو خراپتر تێکچوو، کاتێ کە قوتابییەکانی بە بۆنەی جەژنی لەدایکبوونییەوە، دیاری جوانیان بۆ هێنابوو، بە شریتی رەنگاوڕەنک و بە کاغەزی جوانی بریقەدار دیارییەکانیان پێچابوونەوە.. تەنها تیدی نەبێت، ئەو دیارییەی کە لەو رۆژەدا پێشکەشی کرد، بە ساکاری و ناڕێکی بە کاغەزێکی بۆری رەنگ تاریک پێچابوویەوە.. بەو کیسە بەرانە پێچابوویەوە، کە عەتارەکان شتیان تێدەکردن.. کاتێ کە مامۆستا تەمسەن دیارییەکەی تیدی کردەوە، سوێ چووەدەیەوە. هەندێ لەقوتابییەکان، کە دیارییەکەی تیدی یان بینی، کە ملوانکەیەک بوو، لە بەردی ئەڵماسی ناڕەسەنی ئاسایی دروستکرابوو، بەردەکیشی کەم بوو، شووشە بۆنەکیش کە تەنها تا چارەگێکی گوڵاوی تێدابوو.. قاقا پێی پێکەنین.. بەڵام ئەو قوتابیانە بە خێرایی پێکەنینەکەیان وەستاند، کاتێ کە مامۆستا تەمسەن زۆر بە گەرمی و دڵخۆشییەوە سەرسامی خۆی بە جوانی ملوانکەکەی تیدی دەربڕی.. دوایش کردییە ملی، چەند دڵۆپێک لە بۆنەکەشی کردنە سەر مەچەکەکانی.

تیدی ئەو رۆژە دوای تەوابوونی خوێندن، یەکسەر لە قوتابخانە دەرنەچوو بۆ مالەوە بگەڕێتەوە، بەڵکو ماوەیەکی کەم چاوەڕێی کرد، بۆ ئەوەی کە مامۆستا تەمسەن ببینێت و پێی بڵێت: ئەمڕۆ بۆنت لە بۆنی دایکم دەچێت..!!
کە قوتابییەکان قوتابخانەیان بەجێهێشت.. مامۆستا تەمسەن زیاتر لە کاتژمێرێک، بە کوڵ گریا و خۆی پێ ژیرنەدەبوەوە.. چونکە تیدی ئەو شوشە گوڵاوەی بۆ هێنابوو، کە دایکی لە خۆی دەدا، بۆنە خۆشەکەی دایکی لە مامۆستاکەیدا بۆ دەبینێتەوە.
لەو رۆژەوە مامۆستا تەمسەن بڕیاری دا، کە نەک تەنها خوێندنەوە و

بیرکاری، بەڵکو هەموو وانەکان بە پەلی پەنجەم بەستەوە، ببەتە (مامۆسةتای پۆل) ەکە، لەو ڕۆژەش بە دواوە گرنگییەکی تایبەتی بە تیدی دەدا، تێبینی ئەوەشی کرد کە تیدی هۆشی هاتەوە سەرخۆی، چالاکییەکانی گەڕانەوە.. کە زیاتر هانی دەدا، وەڵامدانەوەی تیدی خێراتر دەبوو.

لە کۆتایی ساڵەدا، تیدی بووە قوتابییەکی جیاوازی پۆلەکەی و، لە هەمووشیان زیرەکتر بوو، مامۆستا تۆمسۆن نازی پێدەدا و دەیلاواندەوە.
دوای ساڵێک، مامۆستا تۆمسۆن، لەسەر دەرگای ماڵی خۆیان نووسراوەکی بینی، کە تیدی قوتابی بۆی نووسیبوو:" باشترین مامۆستایە کە لە ژیانمدا بینیبێتم"
شەش ساڵ تێپەڕی.. بە ئەوەی کە مامۆستا تۆمسۆن هیچ نووسراوەکی تری لە تیدی یەوە پێبگات.. دوای ئەوە تیدی نامەیەکی بۆ نارد، لە نامەکەیدا بۆی نووسیبوو، کە قۆناغی ئامادەیی تەواوکردووە، بە سێیەمی قوتابخانەکەی دەرچووە نووسیبووشی:" تا ئێستا ئەو باشترین مامۆستایە کەبۆ درێژی ژیانم بینیبێتم"

دوای چوار ساڵی تر، نامەیەکی تری لە تیدی یەوە بۆ هات، ئەمجارەیان بۆی روون کردبەوە، دوای ئەوەی کە بەوانامەی بەکالۆریۆسی وەرگرت، بەیاری دا کەمە زیاتر لە خوێندندا بچێتە پێشەوە.. بە جارەکی تر دڵنیای کردەوە کە ئەو باشترین و خۆشەویسترین مامۆستایە کە بەدرێژایی ژیانی بینیبێتی.. بەڵام ئەمجارەیان ناوەکەی هەندێ درێژبوو، دکتۆر سیۆدۆر ئێف. ستۆدارد!!
چیرۆکەکە تا ئێرە کۆتایی نەهات، لە بەهاری ئەو ساڵەدا، لە تیدی یەوە نامەیەکی تری بۆ هات، تێیدا نووسیبووی، کە چاوی بە کچێک کەوتووە، کە دەیخوازێت، پێشتریش ئاگاداری کردبەوە، کە پێش دوو ساڵ باوکی کۆچی دوایی کرد.
تیدی لە نامەکەیدا، داوای لە مامۆستا تۆمسۆن کرد، کە بێت و لە ئاهانگی ژن گواستنەوەکەیدا، لە شوێنی دایکی دابنیشێت.. مامۆستا تۆمسۆن زۆر بە پێخۆشییەوە بە داواکەی تیدی قایل بوو.. سەیریش لەوەدا بوو، کە ملوانکەکەی دایکی لە مل کردبوو، کە تیدی چەند ساڵێک لەمەوبەر، لە جەژنی لەدایکبوونیدا پێشکەشی کردبوو، کە بەردەکی ناتەواو بوو، لەوەش دڵنیابوو کە هەمان بۆنی لە خۆی دابوو کە لە دوا جەژنی لەدایکبوونی پێشکەشی کردبوو.. هەردووکیان باوەشیان بە یەکتریدا کرد.

(دکتۆر ستۆدارد) بە گوێی (مامۆستا تۆمسەن) ی دا چرپاند، وتی:” سوپاست دەکەم کە بڕوات بەمنە، زۆریش سوپاست دەکەم کە وات لێکردم، کە من گرنگم و، من بەرز و جیاوازدەبم .

مامۆستا تۆمسەن، کە چاوەکانی پڕببوون لە ئەسرینی شادی، وەڵامی دایەوە و وتی: تۆ بە هەڵەداچووی، ئەوە تۆ بووی فێرتکردم، کە ببم بە مامۆستایەکی بەرز و جیاواز، نەمدەزانی کە چۆن فێربم، تا ئەوکاتەی کە تۆم بینی.

(*) تیدی ستۆدارد، پزیشکێکی بەناوبانگی ئەمریکییە، بەشێکی تایبەتی هەیە لە نەخۆشخانەی (میسۆددست) بە ناوی ناوەندی(ستۆدارد) بۆ چارەسەرکردنی شێرپەنجە، کە لە هەموو ئەمریکادا، بە باشترین ناوەند بۆ چارەسەرکردنی شێرپەنجە دادەنرێ.

(*) خوێنەرانی هەژا و دڵسۆز: ژیان پڕە لە چیرۆک و لە بەسەرهات و کارەسات، گەر بە هیوا و گەشبینییەوە لێیان بڕوانین، پەند و وانەی بەسوودیان لێوەردەگرین.. مرۆڤی ژیریش، لەجێی ناوک بە توێکڵ ناخەڵەتێ.

ڕەزا شوان/ ٢٠١٧